

Rendhagyó könyvismertető Gion Nándor: Mit jelent a tők alsó? című könyvéről

**Noran Könyvkiadó
Budapest, 2004
406 oldal, 2500 Ft**

A szépirodalmi művek közzététele félszázados gyakorlaton alapul: az 1950-es években akadémiai állásfoglalás született a klasszikusok kiadása kapcsán; mint később kiderült, a *nem kritikai* kiadások esetében sem lehet erről megelégedezni. Hasonló igényességgel készítette elő Bombitz Attila a Baka István Művei négykötetes kiadását, amely a Tiszatáj Könyvek sorozatába illesztve jelenik meg, Szegeden. A párhuzam nem véletlen: Baka István alkotóereje teljében távozott közülünk 1995. szeptember 20-án. A család és a Baka István Alapítvány erőfeszítéseinek eddigi gyümölcse egy publicisztikakötet, több fordításgyűjtemény (angolul és oroszul is!) és a példának vett megindult sorozat is. Gion Nándor prózaírókhoz képest fiatalon, 2002. augusztus 27-én hagyott itt minket. Ideje lenne a posztumusz ARANYAT TALÁLT (2002) regénye után a többi művét is hozzáférhetővé tenni. Már csak azért is, mert 1994-ig írásait Jugoszláviában jelentette meg, s a szomszéd ország kiadványok nem voltak akkoriban sem mindenki számára hozzáférhetőek.

Az idei könyvhétre megjelentetett MIT JELENT A TÖK ALSÓ? a *Novellák a hagyatékból* alcímet viseli. Valcsicsák Dóra, a szerkesztő így ír erről: „Ebben a gyűjteményben Gion Nándor azon novelláit adjuk közre, amelyek döntő hányada korábban sohasem jelent meg kötetben; főként irodalmi folyóiratok, napilapok közölték őket. Ez alól kivétel a *Nem bal- eset lesz* című írás (*Jéghegyen szalmakalapban*. 1998, Osiris), amelyet azért tartottunk meg mégis, mert fontos szerepet tölt be az utolsó ciklusban (*Mit jelent a tők alsó?*) olvasható novellák eseményeinek pontosabb megértése szempontjából.” (403.) A megjelentetett művekből kiderül: a sokféle szövegfajta megkívánta volna, hogy a szerkesztő a szűkítést megindokolja, hiszen nemcsak novellákról van szó. Az olvasók dolgát könnyítené, ha filológiai adatbázis is volna a *Jegyzet*ben. Itt (és ezért) válik rendhagyóvá a könyvismertetésem: ha nem is illik beemelni az ismeretterjesztő műfajba tudományos adatokat, minden olyan tényt közölni fogok, amellyel rendelkezem.

Mielőtt a kötet részletes vizsgálatába kezdenék, egy nagyon fontos kérdést kell tisztáznom: a ciklusképzés jogát. Valcsicsák a következőképpen határozta meg szerkesztői koncepcióját: „A válogatás négy ciklusra tagolódik, időszakok, főszereplők, helyszínek köre

csoportosítva a novellákat, így tárva érdekes és olvasmányos képet az Olvasó elé Gion Nándor kötetbe eddig nem került írásaiból.” (403.) Amikor AZ UTOLSÓ HAJÓK című Ady-kötetet (1923) készítették elő a kiadásra, elfogadták azt, hogy *csak a szerző* állíthat össze ciklust, illetve – erre éppen Baka István TÁJKÉP FOHÁSSZAL című posztumusz kötete a példa (Pécs, 1996.) – legfeljebb a szerző végső ismert szándékát tisztelhetik ezzel. Tehát „ciklus”-t nem hozhatunk létre, legfeljebb csak akkor, ha erre a szerzőtől van jogosítványunk (vagy ha ezt tudományos jegyzetapparátussal bizonyítjuk és értelmezzük).

Mi TÖRTÉNHE? Az első szövegcsoporthat szövegből áll. A rendezési elvet először itt érheti kétség: ezek a szövegek összetartoznak-e? Három műfaj vegyül: az irodalmi napló, a tárcával keveredő reflektív írás – ez lenne a „címadó” *Mi történhet?* – és egy olyan alkotás, amely a napló és a novella közé tehető. Már ez kétségbe vonja a ciklus Valcsicsák-féle értelmezését. Ezen kívül az elrendezést nem indokolja az első közlés ideje: I/1. (a rövidítés kedvéért így jelölöm a műveket, Á. K.) in Vigilia 1996/4., I/2. in Forrás 1998/11., I/3. in Vigilia 1994/6., I/4. in Vigilia 1994/2., I/5. in Eső 2000. Tavasz és I/6. in Kortárs 1999/5. Ha lett volna hozzá eligazítás, akkor nem is vitáznék a megoldással, de arra sincs magyarázat, hogy miért maradt ki a következő három: *Naplórészlet* in Tiszatáj 1989/11.; *Naplórészlet korai halálaimról (Curriculum vitae)* in Kortárs 1994/7. és *Megbombázták a Poligont* in Kilátó 2001. 08. 31. Az első két szöveg a „Napló...” kezdetű sorozatba tartozik, az utolsó reflektív tárcsa. Az is lehet, hogy több is megjelent ezekből a naplószeletekből! Sőt, ami talán a legnagyobb gond, hiányoznak azokra a naplórészletekre való utalások, amelyekről pedig az olvasó a kötetből is értesül: „1988 végén kezdtem el naplót írni... Szétszórva jelentek meg a naplójegyzetek, különféle lapokban és könyvekben Magyarországon, de fölfigyeltek rájuk a Vajdaságban is, a *Magyar Szó* egyik szerkesztője halomba gyűjtötte őket és megjelentette folytatásokban...” In MIT JELENT A TÖK ALSÓ? *Naplórészlet nagybátyámról* (31.). Ha valaki nem jugoszláviai, akkor is tudnia kell erről a naplóról, hiszen részlet jelent meg belőle a BÖRTÖNRŐL ÁLMODOM MOSTANÁBAN (Újvidék – Budapest, 1990.) fülszövegében is, címmel: „*Naplójegyzetek 1988 őszén*”. Hol van ez a napló? Kísérletet tehetnék arra, hogy bizonyítsam: a tartalmi elrendeződés sem egyezik a véletlenszerűen olvasható szövegrészletekkel, ám ezzel adós maradok, hiszen nem áll a rendelkezésemre elegendő adat, s félek, fel kellene borítani a nyomtatás szentesítette rendet. Érdemes lenne elgondolkozni a naplóíró Gion Nándor munkáin, talán árnyaltabb képet kapnánk a múlttól..., ha hozzáférnénk. Várjuk az életműsorozat újabb könyveit!

Hasonló kifogásaim vannak a második halmazba (BORSSZÓRÓ [PEPPERBOX] REVOLVER) sorolt művek elrendezésével. Itt a megjelenés sorrendjét nem kérdőjelezem meg, mert csak két adatom van, bár árulkodó: II/3. in Kortárs 1999/12; III/8. in Vigilia 1998/12. Más feltételezett szempont, mint tartalmi nem képzelhető el (erre vonatkozóan nincs megjegyzés). A tartalmi egyezés alapján segíthetnek az elbeszélő egyes szám első személyű élettörténeti utalásai, illetve az elbeszélő festette képek sorrendje. Ha figyelünk a festőtől történeteire, illetve a képek címeire, akkor világos, hogy ide tartozik a III/8. *Rosszul fizetett szakmák* című novella is – ezzel Valcsicsák Dóra is egyetérthetne, hiszen elrendezését „főszereplők ... köré csoportosítva a novellákat” érvel támasztotta alá. A tévedés miatt félő, hogy a könyvben kanonizált elrendezés (megerősítve a „ciklus” szóval) megsemmisíti az esetleges írói kompozíció nyomait. A fentiekből következik, hogy a csoport

címadó műve is esetleges kiemelés, ráadásul a döntést a jegyzetben (vagy a csoportosított szövegek tartalmában) semmi nem támasztja alá.

NEM BALESET LESZ – talán ennek a szövegcsoporthoz a példája alkalmas leginkább arra, hogy milyen óriási jelentősége lehet és van a szerkesztői munkának. Kezdeném legelőször azokkal a művekkel, amelyek e *kötetben másodközlések* (lásd „amelyek döntő hányada korábban sohasem jelent meg kötetben” – bár nem tudjuk, mennyi a döntő hányad). Az egyik a III/3. *Rádió és gumibot* – először a Kortárs 1991/10. számában látott napvilágot – megjelent ugyanazzal a címmel a MINT A FELSZABADÍTÓK című könyvben, itt az ötödik (Irmay József történetei közül a negyedik) volt. A másikat a szerkesztő is megemlíti: III/11. *Nem baleset lesz* – ez a JÉGHEGYEN SZALMAKALAPBAN 1988-as válogatás utolsó darabja volt. Ezután következnek azok, amelyek korábban *megjelentek már kötetben, csak más címmel*: III/2. *Szálkás oszlopok* – megjelent *Patkányok a napon* címmel az OLYAN, MINTHA NYÁR VOLNA című novelláskötetében, a második volt. Hasonlóképpen a III/5. *Magasugrás hegedűre* – ez is megjelent, csak *Csillagok minden színben II.* címmel szintén az OLYAN, MINTHA NYÁR VOLNA kötetében, ott az utolsó, a tizenkettedik volt. Végül olyan szövegek is ide kerültek, amelyek jellegzetesen más írói szándékról vallanak. A III/1. *Egy regény vége* – AZ ANGYALI VIGASSÁG befejező darabja lehet(ne), hiszen még a regény címe is kiemelődik benne. A III/4. *Átlósan az utcán* (Vigilia 2001/5.) M. Holló János-történet. A III/9. *Kőfaragók ünnep előtt*; a töredékes novella szorosan kapcsolódik a MINT A FELSZABADÍTÓK kötet tizennegyedik (Irmay József történetei közül a tizenharmadik meséhez). A tematikus „széttartás” jellegzetes példája a III/11. *Nem baleset lesz*. Erről maga a szerkesztő is írja: „Ez alól kivétel a *Nem baleset lesz* című írás (*Jéghegyen szalmakalapban*. 1998, Osiris), amelyet azért tartottunk meg mégis, mert fontos szerepet tölt be az utolsó ciklusban (*Mit jelent a tők alsó?*) olvasható novellák eseményeinek pontosabb megértése szempontjából.” (403.) Hogy a befejező „ciklus” „fontos”, a „novellák eseményeinek pontosabb megértése szempontjából” meghatározó jelentőségű darabja hogyan lesz egy másik *novellahalmaz* címadó műve – erre a szerkesztő nem adott egyéb magyarázatot.

Vélekedésem szerint a tartalmi jegyek alapján a következő novellák egy másik történet-halmazhoz kapcsolódnak: III/6. *Műfogsor az égből* (Vigilia 1998/4.), III/7. *Fényjelek nélkül* (Kortárs 1998/7) és III/10. *A szürke öngyújtó* (nincs adat). Ennek bizonyításáról majd később fogok szólni. S akkor – ha figyelembe vesszük a halmazra jellemző eklektikát – ide tartozhatna még a közlésekből ismert három mű is. Az egyik, az *Ahol szépek a tengeri kagylók* (Tiszatáj 1995/6.) – M. H. J. Kubában töltött napjairól számol be, s a *Jéghegyen szalmakalapban* előzményének tekinthető. *Bogarászók Egy filmnovella folytatása* a Kortárs 1996/3-as számában jelent meg, s a már említett *Jéghegyen szalmakalapban* (bár ezt szintén közölték a JÉGHEGYEN SZALMAKALAPBAN, akár a *Nem baleset lesz* címűt, de ez is „árva” M. H. J.-novella. Nem kizárt, hogy a posztumusz közlésből több novella is ki-, elmaradt, de laikus filológusként ennyit találtam – vajon tartalmazza-e ezeket a hagyatékat? Az eddigieket összegezve elmondhatjuk, hogy az elrendezés az ide sorolt novellák esetében bizonyosan elhibázott koncepcióra épült. Hangsúlyozom, hogy most nem a Gion-írások tartalmáról mondok véleményt.

MIT JELENT A TÖK ALSÓ? A negyedik egység esetében első probléma a cím. Semmilyen bizonyíték nincs, hogy a szerző ezt adta volna. Az első közlési rend itt sem támasztja alá a szerkesztő rövid eligazító *Jegyzetében* közölt elgondolását. Íme a megállapított adatsor:

IV/1. in Vigilia 1999/4., IV/2. (n[incs]. a[dat].), IV/3. in Vigilia 1999/12., IV/4. in 1998: Jéghegyen szalmakalapban, IV/5. (n. a.), IV/6. (n. a.), IV/7. in Vigilia 2000/12., IV/8. in Forrás 1999/3., IV/9. (n. a.), IV/10. in Holmi 2000/4., IV/11. in Tiszatáj 2000/7., IV/12. in Kortárs 1999/1., IV/13. in Kortárs 2000/7., IV/14. in Kortárs 2001/7., IV/15. in Kortárs 2001/12., IV/16. in Kortárs 1998/7. = Forrás 1999/11., IV/17. in Kortárs 2000/12. Mindez apróságnak tűnik, hiszen a szerző, Gion Nándor többször is élt azzal a megoldással, hogy a már készülő vagy nyomdakész regényéből kiemelt fejezetet vagy fejezetrészt másutt, külön is megjelentette, például *A fehér sündisznó* in Tiszatáj 1991/1. (IZSAKHÁR 3.), *Istenfélő Dániel titkai* in Tiszatáj 1991/1. (BÖRTÖNRŐL ÁLMODOM MOSTANÁBAN), *Jó lélek költözött beléjük* (novella) in Kortárs 1991/4 (M. H. J. – Irmái József első története; MINT A FELSZABADÍTÓK együttesében a második), tehát az időrendre hivatkozni itt kevés. A tartalmi jegyek alapján történő rekonstrukció elvégzéséhez több támaszra is találtam: az egyik az elbeszélő (E/1.) élettörténeti utalásai, a másik a jelesebb szereplők (Ágnes, Dominika, Leonyid, Palotás Ferenc, Szelim Ferhátovics, Zavarkó András és rajtuk kívül még harmincnyolc személy) előfordulásai, életüknek eseményei, végül a történetiség: évszakok, politikatörténeti utalások stb. Itt föltételezhető egy írói szándék, főleg, ha ide veszem a korábbi „ciklus” néhány novelláját is.

A befogadó hiányérzete főleg abból fakadhat, hogy az OLYAN, MINTHA NYÁR VOLNA című novelláskötetén kívül Gion nem jelentetett meg olyan saját könyvet, amelynek részegységei között nem lehetett volna valamiféle többletjelentést találni. Most kap ugyan az olvasó a könyv végén egy eligazító megjegyzést, de a rendet, az elfogadható rendet neki magának kell létrehoznia. Van rá esélye, mert a budapesti kerületben fölismerhetően kavarog a kelet-közép-európai világ. Ez persze lehet posztmodern provokáció is, ám ilyen szövegmegközelítéssel még ott nem találkoztam. Ezért – s itt leszek másodszor műfajszélességem – kísérletet teszek egy másféle elrendezésre.

A naplókkal nincs mit tenni: amíg nem áll rendelkezésünkre az összes szöveg, addig fölöslegesen kísérletezünk, hiszen minden újabb közlés fölrúghatja, fölrúghatja kártyavárunkat. Az ún. „NEM BALESET LESZ” gyűjteménnyel sincs mit kezdeni – úgy vélem, sikerült érzékeltetni a válogatás véletlenszerűségét. Van azonban ebben a posztumusz gyűjteményben két történetiszál, amellyel érdemes foglalkozni! Ehhez csak el kell rendezni a novellákat. Tudom, ez a szabadság minden olvasó szabadsága, ám ha a szerkesztő élt vele, akkor én is megteszem.

‘*A festő történetei*’ – ezeket a sztorikat összefogja a két főszereplő: az egyik a Gábor nevű beszélő (ő a délvidéki menekült), a másik az „Író” (ő korábban jött át Magyarországra). A határozott névelő azért indokolt, mert az elbeszélő esetében névvel (sorssal) megjelölt személyről van szó. Sajnos, *hiányzik a kerettörténet*, amelyik eligazított bennünket a MINT A FELSZABADÍTÓK esetében. Ott Irmái József tizenhárom történetét fogta közre M. Holló János közlése, sőt az indító elbeszélésből nemcsak a két megelőző novellára következtethettünk – *Ahol szépek a TENGERTI kagylók és Jéghegyen szalmakalapban* –, hanem egészen visszanyúlhattunk az IZSAKHÁR című regényig: itt tűnik fel először az író vagy Teofil. Ha az M. H. J.-fonalat vesszük alapul, sőt feltételezzük, hogy Jeges Pál filmrendező történetében (IV/11. *Átölelni*) az IZSAKHÁR folytatásának megfilmesítéséről van szó (315.), akkor ezt tekinthetjük a feltételezett trilógia záróművét alapozó szüzsének.

A sorrend megállapításában szerepet kapott a festő élettörténete: átjött a Vajdaságból, Budapestre utazott, az Ildikó nevű festőnő beajánlotta a Fehérhajú Szabadkőműveshez (az IZSAKHÁRBól ismerős névadás), akinek valódi neve dr. Rónay Antal, festegeti annak kép-ötleteit, megvédi és vezeti háztartását, majd saját lakáshoz jut. A lezáró történetben a kártyázás lesz a kísérő motívum és az álmok ilyen-olyan teljesülése. Fontosak lehetnek a Rónay Gábor-képek is az értelmezésben: „Béke”, „Háború”, „Testvériség”, „Szerelem” vagy „Szeretet”, „Zöld világ”, „Örök élet”, „Magyar tengerészet”, „Boldogság”, „Ünnep”, „Meleg otthon” és „Karácsony”. Itt érdemes lesz majd azzal is foglalkozni, hogy ezeket a fogalmakat milyen tárgyak kompozíciójával érzékíti a művész. Ha mindezt figyelembe vesszük, akkor a lehetséges elrendezés a következő: II/2. *Alibi mankók* <1. – az általam adott sorrend jelzése, Á. K.>; II/4. *Virágot vinnék...* <2.>, II/1. *Saját kezűleg* <3.>, II/3. *Bors-szóró (pepperbox) revolver* <4.>, II/5. *Amarilla, a feledékeny kuvasz* <5.>, II/6. *Svéd-kályha* <6.> és III/8. *Rosszul fizetett szakmák* <7.>.

Kérdés: olyan művet kapunk-e, mint a BÖRTÖNRŐL ÁLMODOM MOSTANÁBAN; ott végig E/1-ben szól az elbeszélő – bár egyszer elárulja a nevét: „Kiss Lajos vagyok – mutatkoz-tam be kábultan” (60.), itt pedig a hajóskapitány nevezi meg (79.). A cselekményben is található rokon vonások. Másik kérdés: olyan mű lesz-e, mint AZ ANGYALI VIGASSÁG – ott végig egyes szám első személyben szól az elbeszélő? A novellafüzér és/vagy regénykezde-mény részletesebb elemzését másokra és máskorra hagyom.

‘Az író története’ – az ehhez a címhez rendelt sztoriláncolat (újra)teremtésekor az első komoly problémát az egyes szám első személyben szóló narrátor és az író viszonya jelenti. Az első ide sorolható novellát 1996–1998 között írhatta Gion, ha a nyomdai átfutás mel-llett (JÉGHEGYEN SZALMAKALAPBAN) a millenniumi véleményt is alapul veszem. A művekben névvel soha nem említett neves „Író” számos jegyében egyezik a szerző életrajzával (fegy-vergyűjteménye vagy a kapcsolatteremtési tehetsége), ám alapvető, a naplókából kihüve-lyezhető elemek hiányoznak. Mindezek mellett nincs jelen Gion Nándor családja sem. Ez az „Író” gionos, mint M. Holló János (MINT A FELSZABADÍTÓK, IZSAKHÁR) vagy Kiss Lajos (BÖRTÖNRŐL ÁLMODOM MOSTANÁBAN), de új és más személyiség!

A tér és idő hálója egy jellegzetes budapesti kerület, amely sok hasonlóságot árul el ‘A festő története’ helyszínével és idejével; a különbség, hogy később játszódik és nagyobb időtartamot ölel fel. Aprólékosan nem jelez, inkább elnagyolt háttérrel vázol, de ez jelle-mezte azokat a műveit, amelyek nem kapcsolódtak a családragény-tetralógiához. Nagyon fontos a szereplői viszonylatok fölépítése. Az általam egybekötött novelláknak az „Író” kívül negyvennégy névvel és (sejthető) sorssal fölruházott szereplője van, közülük csak tíz fordul elő többször, de erre a tíz szereplőre épül a kompozíció: Ágnes, dr. Baltás Katalin, Bozók Sándor, Dominika, Szelim Ferhátovics, Irányi József, Leonyid, Ming, Palotás Fe-renc, Zavarkó András. A szereplők személyes kapcsolódását (részben az íróhoz, részben egymáshoz) az egyes novellákban többször is előadott „előtörténet” biztosítja. Ezek az „előtörténetek” bizonyítják, hogy nem egyszerű novellafüzérről van szó, hanem sajátos re-génykompozícióról, amely folytatásának Gion halála vetett véget.

A fentiek figyelembe vételével a rövidtörténetek egyik lehetséges elrendezése a követ-kező: IV/4. *Ámuldozó szemek* <1. – az én sorrendem, Á. K.>: az író albérletben él; már ismeri Ágnest; Zavarkó biztosítási trükkje. III/11. *Nem baleset lesz* <2.>: barátságtalan téli éjszaka; első találkozás Leonyiddal. III/6. *Műfogsor az égből* <3.>: semmit nem tu-

dunk az író körülményeiről, de nem M. H. J. III/10. *A szürke öngyújtó* <4.>: ekkor kapja a rugós kést. III/7. *Fényjelek nélkül* <5.>: az író már lakásában fogadja az emberrablók szorongatta barátját; a rugós kés előkerül. IV/1. *Fehér kesztyűben* <6.>: Irányi József és Literatúra Klub, Dominika, Palotás Ferenc, Ming először; Zavarkó második üzlete. IV/7. *Hat alma (sok)* <7.>: december; Zavarkó adventi koszorúval Dominikához húzódik. IV/2. *Védőszentek a fenyők között* <8.>: Leonyid először az író lakásán; Ágnessel fenyőfát díszít. IV/12. *Alacsonyán repülni* <9.>: Leonyid két előtörténete; a harmadik találkozás (érdeklődés a belga után). IV/16. *Mosolyra figyelni* <10.>: az író összehozza a gyűjtogatások után Leonyidot Minggel a lakásán. IV/3. *Diófa a sétálóutcában* <11.>: Palotás a Ming és Leonyid utáni nyomozásban; Dominika emberi kapcsolatba kerül Palotással (diólikőr, elsősegély, varrás). IV/6. *Talliumot a patkányoknak* <12.>: Szelim Ferhátovics filmeseiket fuvarozó sofőr először az író lakásán; a rizssör egy nyári délután felrobban. IV/9. *Huzatos hajón* <13.>: meleg nyári est, Szelim Ferhátovics kamionsofőrként másodszor az írónál. IV/8. *Önhibámon kívül* <14.>: Szelim Ferhátovics és Leonyid konfliktusa; Emília beköltözése; Bartalos Pál halála. IV/10. *Tisztulás cserépsípval* <15.>: Ágnes és Diégó rablás-történetei. IV/5. *A kultúra jelzője* <16.>: Dominika tanul; a sétálóutca beültetése; Rohacsek Mihály. IV/11. *Átölelni* <17.>: Dominika és az egyetem (Zolnai Márton); Jeges Pál rendező; Dominikát először öleli át az író (annak barátja, Zolnai öngyilkos lett). IV/13. *Disznóvér és Dugóhídi Anita* <18.>: Dominika levizsgázott; vigyáz dr. Baltás kutyájára; Leonyid és Ferhátovics összebékül a Böllér ellen. IV/17. *Kevesebb, mint három perc* <19.>: a Lesz Vigasz-i kaland: Márúnné, Lékó János, Márún – közben Ming, aki éjszaka is gyakran üldögél a sétálóutcájában. IV/14. *Garantálja Z. A.* <20.>: Zavarkó átoküzlete; Palotás Leonyidot gyanúsítja Tóth Gusztáv felrobbantásával (sikertelen). IV/15. *Mit jelent a tök alsó?* <21.>: Palotás Ferenc és Szakács Júlia előléptetése: a kábítószerek leleplezése; a VIRÁGOS KATONA fordítása. Nem állítom, hogy re-konstrukcióm helyes, ám érveim ellenében nem találtam bizonyítékot. Tudom, a befogadási élmény nem tervezhető, de a lineáris cselekményvezetés inkább jellemző volt az író utolsó (hozzáférhető) műveire, csoportosításom olvasmányosabb (?), mint Valcsicsák Dóra „ciklusa”.

Gion Nándorral, a Szenttamáson született, Jugoszláviában író lett, majd Magyarországra áttelepült és itt évtizedig alkotó emberrel soha nem találkoztam. Még azt is késve tudtam meg, hogy a szegedi klinikán fejezte be életútját, álmatlan éjszakáira itt borult az utolsó sötétség. Ma már bizonyos, hogy a Gion-olvasók többsége ebben hasonlít vagy hasonlítani fog rám. Az élő Giont televíziós, rádiós fölvételek fogják „átvinni” késő századokba – az életmű, úgy tűnik, lezárult. Ám ezt mégsem hiszem. Nem zárulhat le az az életmű, amelynek elemei, a könyvek, a filmek élnek a befogadásban! Úgy vélem, hogy aki ráérezett a gioni elbeszélés ízeire, az ugyanúgy vallja: nem lehet megállni egyetlen Gion-kötetnél, építeni kell világát – ezt hagyta ránk. Olvassuk bele az irodalmi halhatatlanságba!

Árpád Károly